

andra väckelserörelser under 1800-talet fortsatte att gå vägen tillbaka till den ursprungliga bibliska tron. En av dessa rörelser är den världsvida adventrörelsen som i detta arv hämtar sin självbild och sitt reformatoriska uppdrag.

I den här boken – *Från mörker till ljus* – framställer författaren ett panorama över kristendomens inte alltid så ljusa 2000-åriga historia. Hon talar ett klarspråk som kanske inte motsvarar vår tids ekumeniska tonläge. Men så är boken över hundra år och skriven i ett sammanhang där tonen mellan kristna var en annan. I 1800-talets Nordamerika förföljdes och förödmjukades enskilda katoliker med en mycket hård antikatolsk agitation i det samhälle som hade byggts upp som en tillflykt av pilgrimsfäderna. Att författaren inte faller för tidsandan, visar att hon vill stå upp för Bibeln och reformationen med kristen ödmjukhet, sakligt och konstruktivt. Det är kyrkan som maktfaktor hon ifrågasätter, men för varje from katolik hade hon stor respekt: ”Bland katolikerna finns många av de mest samvetsgranna kristna som vandrar i det ljus som lyser över dem. Gud kommer att verka för dem.”¹

Från mörker till ljus är den sista i en serie av böcker som beskriver det stora hoppets historia från begynnelsen till tidens slut. Denna sista del behandlar frågan om hoppets fullbordan i ändens tid. Evangeliets seger ligger inte bakom oss utan framför oss. Vi går från mörker till ljus. Det är hoppet om Jesus andra ankomst som är målet för denna bok. Ur den mänskliga historiens mörker och förvirring reser sig en väg som för till Guds rike av ljus. Denna bok vill hjälpa till att visa på denna väg och att ge mod att vandra den.

Från mörker till ljus har tidigare getts ut med titeln *Den stora striden* (1895, 1990) och *Konfrontationen* (1976). Två förkortade utgåvor, *Sekler-nas kamp* (1952) och *Det stora hoppet* (2013), har också getts ut. Närmare 170 000 exemplar av dessa utgåvor har tryckts och spridits genom åren.

1 Ellen White: *Testimonies to the Church*, band 9, s. 241-244. Också i *Evangelism*, s. 575.

FÖRFATTARENS FÖRORD

DEN STORA STRIDEN

Innan synden kom in i världen kunde Adam öppet umgås med sin Skapare. Sedan människan valde att isolera sig från Gud genom överträdelse, har mänskligheten varit avskuren från denna stora förmån. Genom frälsningsplanen har emellertid en möjlighet öppnats för jordens invånare att alltjämt kunna få förbindelse med himlen. Gud har tagit kontakt med människor genom sin Ande. Gudomligt ljus har meddelats världen genom uppenbarelsen som hans utvalda tjänare har fått. ”Ledda av den helige Ande har människor talat vad de fått från Gud” (2 Pet. 1:21).

|5*

Under de första 2 500 åren av mänsklighetens historia fanns ingen skriven uppenbarelse. De som hade fått information från Gud meddelade sin kunskap till andra. Den förmedlades sedan från far till son, från generation till generation. Förberedelse för det skrivna ordet började på Moses tid. Inspirerade uppenbarelsen tog formen av en inspirerad bok. Detta arbete fortsatte under en lång period av 1 600 år – från Mose, med berättelsen om skapelsen och lagens utgivande, till Johannes, som skrev ner de mest upphöjda sanningarna i evangeliet.

Bibeln utpekar Gud som dess upphov. Ändå skrevs den av människor, och med varierande stil. I dess olika böcker avslöjar den de olika författarnas karakteristiska drag. All den sanning som uppenbarats är ”utandad av Gud” (2 Tim. 3:16). Ändå har Bibeln uttryckts med människors ord. Den Oändlige har genom sin helige Ande förmedlat ljus och upplysning till sina tjänare. Han har gett drömmar och syner, symboler och bilder. De som har fått denna sanning uppenbarad för sig har själva förmedlat den på mänskligt språk.

De tio buden talades av Gud själv och skrevs ned av hans egen hand.

* I yttermarginalen i bokens text finns nummer som markerar inledningen på sidan i den engelskspråkiga originalutgåvan, *The Great Controversy*. För många läsare har detta ingen stor betydelse. Anledningen till att vi tagit med det är att originalutgåvans sidnummer ofta används i källhänvisningar och citat. Den dubbla pagineringen gör det lättare att hitta motsvarande text i den svenska översättningen. Exakthet kan inte garanteras.

De är av gudomligt och inte av mänskligt ursprung. Men Bibeln, med sanningar som Gud gett, uttrycks på mänskligt språk. Den utgör en förening av det gudomliga och det mänskliga. En sådan förening existerade i Kristus natur, eftersom han var både Guds Son och Människosonen.

Så är det även sant ifråga om Bibeln, precis som det var sant beträffande Kristus, att "Ordet blev kött och bodde bland oss" (Joh. 1:14).

6| Bibeln har skrivits under olika tidsåldrar av människor som avsevärt skilt sig från varandra när det gäller kulturell bakgrund och sysselsättning, intellektuell och andlig utrustning. Bibelns böcker skiljer sig därför starkt från varandra i stil, och även när det gäller mångfalden av de ämnen som behandlas. Olika sätt att uttrycka sig har använts av olika författare. Ofta har samma sanning mer slående presenterats av en författare än av en annan. Och då olika författare presenterar ett ämne från varierande synsätt och samband, kan det för den ytliga, vårdslösa eller fördomsfulla läsaren förefalla inkonsekvent och motsägande. Den eftertänksamma, respektfulla bibelläsaren med klarare insikt upptäcker däremot den underliggande överensstämmelsen.

Eftersom Bibelns sanningar har framställts av olika människor, har de också belysts från olika synpunkter. En författare har fått ett starkare intryck av en sida av ämnet. Han har tagit fasta på det som stämt överens med hans erfarenhet eller med hans uppfattningsförmåga och uppskattning. Andra har starkare belyst en helt annan sida. Var och en av dem har, under den helige Andes ledning, presenterat det som gjort starkast intryck på vars och ens eget sinne. Olika sidor av sanningen har getts i varje enskilt fall, men en fullkomlig överensstämmelse går genom samtliga. De sanningar som på så sätt avslöjas bildar en fullkomlig helhet. De har anpassats för att tillgodose människors behov under alla omständigheter och alla situationer i livet.

Gud har funnit det lämpligt att förmedla sin sanning till världen genom människor. Han har själv, genom sin helige Ande, gett människor förutskattning och förmåga att utföra detta arbete. Han har lett deras sinnen då de valt ut vad de ska tala och vad de ska skriva. Skatten har anförtrotts mänskliga redskap. Ändå kommer den från himlen. Budskapen har förmedlats genom ofullkomligt mänskligt språk. Ändå är det Guds budskap, och den som är en lydig, troende Guds efterföljare ser i det härligheten från en gudomlig makt, full av nåd och sanning.

I sitt ord har Gud meddelat människorna den kunskap som är nödvändig för frälsning. Bibeln ska därför betraktas som en auktoritativ, ofelbar

uppenbarelse av hans vilja. Den är en norm för karaktären, en uppenbarelse av tros läran och en bedömare av erfarenheten. ”Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, tillrättavisning, upprättelse och fostran i rättfärdighet, så att gudsmänniskan blir fullt färdig, väl rustad för varje god gärning” (2 Tim. 3:16, 17).

Gud har uppenbarat sin vilja för människorna genom sitt Ord. Ändå har han inte ansett att den helige Andes ständiga närvaro och vägledning är onödig. Tvärtom utlovades Anden av vår Frälsare för att förklara Ordet för hans tjänare, för att belysa och tillämpa dess undervisning. Eftersom det var Guds Ande som inspirerade Bibeln, är det omöjligt att Andens undervisning någonsin skulle kunna stå i motsats till Ordet.

Anden har aldrig getts, och kan heller aldrig ges, för att ersätta Bibeln. Bibeln konstaterar uttryckligt att Guds ord är den norm efter vilken all undervisning och erfarenhet måste prövas. Aposteln Johannes säger: ”Tro inte varje ande, utan pröva om andarna kommer från Gud. Det finns ju många falska profeter som har gått ut i världen” (1 Joh. 4: 1). Och Jesaja förklarar: ”... håll er till lagen, till vittnesbördet!” (Jes. 8:20, 1917).

Stor vanära har drabbat den helige Andes verk genom misstag från en del som genom att hänvisa till sin egen upplysning inte anser sig ha något ytterligare behov av ledning från Guds ord. De låter sig ledas av intryck som de betraktar som Guds röst i sinnet. Men den ande som behärskar dem är inte Guds Ande. Att följa ingivelser så att man försummar Bibeln kan endast leda till förvirring, bedrägeri och undergång. Det tjänar endast till att främja den ondes avsikter. Eftersom den helige Andes tjänst är av avgörande betydelse för Kristus församling, är det ett av Satans knep att genom extremisters och fanatikens villfarelser skapa förakt för den helige Andes verk. Därigenom förleds Guds folk till att försumma den källa till styrka som Herren själv har försett oss med.

I överensstämmelse med Guds ord kommer Guds Ande att fortsätta sin verksamhet under hela den evangeliska tidsåldern. Under hela den tid då böckerna i både Gamla och Nya testamentet kom till, upphörde inte den helige Ande att förmedla ljus till enskilda människors sinnen, vid sidan om de uppenbarelsen som införlivades med den heliga kanon. Bibeln själv berättar hur människor, genom den helige Ande, fick varningar, tillrättavisningar, råd och instruktioner i angelägenheter som inte på något sätt hade samband med de bibliska böckernas tillkomst. Profeter nämns också under olika tidsåldrar utan att någonting har bevarats av deras budskap. På liknande sätt har den helige Ande, efter det att Bibelns kanon avslutats,

alltjämt fortsatt sitt arbete för att upplysa, varna och trösta Guds folk.

Jesus lovade sina lärjungar: ”Hjälparen, den helige Ande som Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära er allt och påminna er om allt som jag har sagt er.” ”Men när han kommer, sanningens Ande, då ska han leda er in i hela sanningen ... och han ska förkunna för er vad som kommer att ske” (Joh. 14:26, 16:13). Bibeln visar tydligt att dessa löften, som långt ifrån begränsades till den apostoliska tiden, gäller Kristus församling under alla tider. Frälsaren försäkrar sina efterföljare: ”Jag är med er alla dagar till tidens slut” (Matt. 28:20). Och Paulus förklarar att den helige Andes gåvor och uppenbarelsen hade getts till församlingen för att ”utrusta de heliga till att fullgöra sin tjänst att bygga upp Kristi kropp tills vi alla når fram till enheten i tron och i kunskapen om Guds Son, som en fullvuxen man med ett mått av mognad som motsvarar Kristi fullhet” (Ef. 4:12, 13).

8| För de troende i Efesus bad aposteln att ”vår Herre Jesu Kristi Gud, härlighetens Far, ska ge er *vishetens och uppenbarelsens Ande* så att ni får en rätt kunskap om honom. Jag ber att *era hjärtans ögon ska få ljus* så att ni förstår vilket hopp han har kallat er till, hur rikt och härligt hans arv är bland de heliga och hur *oerhört stor hans makt är i oss som tror*” (Ef. 1:17–19, kursiverat här). Guds Andes tjänst att upplysa förståndet och avslöja djupheterna i Guds heliga ord för sinnet var den välsignelse som Paulus bad om för församlingen i Efesos.

Efter den helige Andes underbara uppenbarelse på pingstdagen uppmanade Petrus folket att omvända sig och låta döpa sig i Jesus Kristus namn till syndernas förlåtelse, och han sa: ”Då får ni den helige Ande som gåva. Löftet gäller er och era barn och alla dem som är långt borta, alla som Herren vår Gud kallar” (Apg. 2:38, 39).

I direkt samband med de scener som ska äga rum på Guds stora dag har Herren genom profeten Joel utlovat en särskild uppenbarelse av sin Ande (se Joel 2:28). Denna profetia blev delvis uppfylld när Anden utgöts på pingstdagen. Den kommer emellertid att nå sin fulla tillämpning i den uppenbarelse av Guds nåd som kommer att åtfölja evangeliets avslutande verk.

Den stora striden mellan gott och ont kommer att öka i intensitet ända till tidens slut. Under alla tidsåldrar har Satans vrede riktats mot Guds församling. Gud har utgjutit sin nåd och sin Ande över sitt folk för att styrka dem att kunna stå emot det ondas makt. När Kristus apostlar skulle börja förkunna hans evangelium för världen, och skriva ner det för alla kommande tider, blev de särskilt utrustade med den helige Andes upplysning.

Men när församlingen närmar sig sin slutliga befrielse, kommer Satan att arbeta med större kraft. Han kommer ner ”i stor vrede, eftersom han vet att hans tid är kort” (Upp. 12:12). Han kommer att arbeta ”med stor kraft och med lögnens tecken och under” (2 Tess. 2:9). Under sex tusen år har denna ledande intelligens, som en gång var den högsta bland Guds änglar, helt ägnat sig åt arbetet att bedra och ödelägga. Och hela det djup av satanisk skicklighet och skarpsinne som han tillägnat sig, och all den grymhet han utvecklat under tidsåldrarnas långa kamp, kommer att sättas in mot Guds folk under den sista striden. Och i denna tid av fara ska Kristus efterföljare förkunna varningen och budskapet om Herrens andra ankomst för världen. Ett folk ska förberedas för att bestå inför honom vid hans ankomst, ”rena och fläckfria” (2 Pet. 3:14). Församlingens behov av ett särskilt utflöde av Guds nåd och kraft kommer att vara lika stort vid denna tid som under apostlarnas dagar.

Genom den helige Andes upplysning har scener från denna långt utdragna konflikt mellan ont och gott avslöjats för författaren till dessa sidor. Vid flera tillfällen har jag fått se utvecklingen under olika epoker av den stora striden mellan Kristus, livets furste och vår frälsnings upphovsman, och Satan, onskans furste och syndens upphovsman, den första överträdaren av Guds heliga lag. Satans fiendskap mot Kristus har också riktat sig mot hans efterföljare. Samma hat mot principerna i Guds lag, samma bedrägliga metodik genom vilken villfarelse ges sken av sanning, och genom vilken mänskliga lagar ersätter Guds lag, och som vilseleder människor till att tillbe det skapade framför Skaparen kan spåras genom hela historien. Satan anstränger sig för att nedsvärta Guds karaktär och förmå människor att ta till sig en falsk uppfattning om Skaparen. Därigenom vilseleder han människor, så att de betraktar Gud med fruktan och hat, snarare än med kärlek. Hans försök att upphäva Guds lag och förmå människor att betrakta sig som fria från dess krav, och hans förföljelse av dem som vågar motstå hans bedrägerier, har ständigt kommit till uttryck under alla tider. De kan spåras i patriarkernas, profeternas, apostlarnas, martyrernas och reformatorernas historia.

I den sista stora striden kommer Satan att tillämpa samma metodik, och ge uttryck för samma anda, och arbeta med samma mål för ögonen som under alla tidigare tidsåldrar. Det som har skett kommer alltjämt att ske, utom det att den kommande striden ska kännetecknas av en fruktansvärd intensitet, sådan som världen aldrig tidigare bevittnat. Satans bedrägerier kommer att bli mer listiga och hans attacker mer målmedvetna. Om

det vore möjligt skulle han vilseleda också de utvalda (se Mark. 13:22).

10| Guds Ande har förklarat de stora sanningarna i Bibeln för mig. Han har låtit mig se scener från det förflutna och från framtiden. Jag har blivit tillsagd att meddela andra det som på detta sätt har uppenbarats för mig. Jag har fått i uppdrag att spåra denna sammandrabbning under tidigare perioder i historien, och framför allt att presentera den för att sprida ljus över den snabbt annalkande striden i framtiden. För att förverkliga detta har jag försökt att välja ut och sammanställa händelser från församlingens historia på ett sådant sätt, att man kan spåra avslöjandet av de stora, prövande sanningarna. Dessa har under olika tidsperioder meddelats till världen. De har väckt Satans vrede och fiendskap från en församling som älskar världen. Ändå har de levat kvar genom deras vittnesmål som inte "älskade ... sitt liv så högt att de drog sig undan döden" (Upp. 12:11).

I dessa händelser kan vi se en förvarning om den strid som ligger framför oss. Om vi betraktar dem i ljuset av Guds ord och den upplysning som hans Ande ger, kan vi se den ondes bedrägerier avslöjade. Vi kan också se de faror som de måste undvika, som ska visa sig vara "fläckfria" (Upp. 14:5) inför Herren vid hans andra ankomst.

De stora händelser som har markerat reformernas framväxt under tider som gått är nu historiska händelser. De är väl kända och allmänt erkända i den protestantiska världen. De är fakta som inte kan förnekas. Denna historia har jag återgett i korthet på grund av bokens begränsade omfattning. Detta måste med nödvändighet hållas i minne. Fakta har alltså dragits samman till det minsta möjliga utrymme som ändå kan motsvara dess betydelse i sammanhanget. I några fall, när en historiker har sammanställt händelserna för att i korthet ge en sammanfattande bild av ämnet, eller har dragit samman detaljerna på ett bekvämt sätt, har hans ord citerats. I några fall har inga källor angetts, eftersom citaten inte getts med avsikt att citera denna författare som auktoritet, utan därför att hans framställning ger en klar och kraftfull presentation av ämnet. Vid återgivandet av deras erfarenheter och synpunkter, som i vår egen tid för reformationsverket vidare, har deras publicerade verk använts på liknande sätt.

Avsikten med denna bok har mindre varit att presentera nya sanningar beträffande striden under tider som gått än att framställa fakta och principer som i sig bär fröet till kommande händelser. Ser man dem emellertid som en del av den stora striden mellan ljusets och mörkrets makter, visar sig dessa händelser i det förflutna få ny betydelse. Genom dem kan ljus kastas över framtiden och upplysa vägen för dem som liksom reformatorer

från tider som gått kommer att kallas att, även med risk för att förlora all jordisk egendom, vittna för "Guds ords och Jesu vittnesbörds skull" (Upp. 1:9).

Avsikten med denna bok är att förmedla scener från den stora striden mellan sanning och villfarelse, att avslöja Satans list och de medel genom vilka han framgångsrikt kan bjudas motstånd, att presentera en tillfredsställande lösning på det ondas stora problem, att sprida sådant ljus över syndens ursprung och slutliga utplånande, att det blir fullt klart att Gud är rättvis och nådig i allt som han gör med dem han skapat, och att visa hans lags heliga, oföränderliga natur. Det är författarens uppriktiga bön att några genom påverkan från denna bok ska befrias från mörkrets makt och bli delaktiga i "det arv som de heliga har i ljuset" (Kol. 1:12) och lovprisa honom som älskat oss och gett sig själv för oss.

|11

Ellen G. White

DEL 1

AVFALL OCH TROFASTHET

*”Var trogen intill döden,
så ska jag ge dig livets krona.”*

UPPENBARELSEBOKEN 2:10

JERUSALEMS FÖRSTÖRELSE

17| ”**T**änk om du i dag hade förstått, också du, vad som ger dig frid! Men nu är det dolt för dina ögon. Dagar ska drabba dig då dina fiender bygger en belägringsvall runt dig och omringar och pressar dig från alla håll. De ska slå dig och dina barn i dig till marken och inte lämna sten på sten i dig, därför att du inte förstod den tid då Herren besökte dig” (Luk. 19:42–44).

Från toppen av Olivberget såg Jesus ut över Jerusalem. Vackert och fridfullt var det landskap som utbreddes sig framför honom. Det var vid påsktiden. Från alla länder hade Jakobs efterkommande samlats för att fira den stora, nationella högtiden. Mitt ibland trädgårdar, vingårdar och gröna sluttningar, överströdda med pilgrimernas tält, reste sig de terrasserade bergen, de praktfulla palatsen och massiva befästningsverken kring Israels huvudstad. Dottern Sion tycktes i sin stolthet säga: ”Jag tronar som drottning ... och ska aldrig behöva känna någon sorg”, lika älsklig då och lika övertygad om himlens gunst, som när den kungliga psalmsångaren tidsåldrar tidigare sjöng: ”Skönt höjer det sig, hela jordens fröjd, berget Sion ... den store konungens stad” (Upp. 18:7; Ps. 48:3). Ingenting dolde templet praktfulla byggnader. Den nedgående solens strålar belyste de snövita marmorväggarna. Det glittrade från guldbeslagna portar, tinnar och torn. Som ”skönhetens fullhet” stod den där, den judiska nationens stolthet. Vilken israelit kunde betrakta denna syn utan en känsla av glädje och hänförelse.

18| Men helt andra tankar fyllde Jesus sinne. ”När Jesus kom närmare och såg staden, grät han över den” (Luk. 19:41). Mitt under den allmänna gläd-

jen över hans triumftåg in i staden, medan man viftade med palmblad, när glada hosiannarop väckte ekon bland bergen och tusentals röster utropade honom till kung, överväldigades världens Frälsare av en plötslig och egen-domlig sorg. Han, Guds Son, Israels utlovade, vilkens kraft hade besegrat döden och kallat dess fångar ut från graven, brast i tårar, inte av vanlig sorg utan av en intensiv, obetvinglig ångest.

SKUGGA ÖVER VÄGEN

Hans tårar gällde inte honom själv, även om han väl visste varhän hans färd skulle leda. Framför honom låg Getsemane, platsen för den själsångest som väntade honom. Fårporten låg också inom synhåll. Genom den hade offerdjuren under århundradena förts fram till slakt. Den skulle också öppnas för honom, när han skulle gå igenom den ”som ett lamm som förs bort för att slaktas” (Jes. 53:7). Inte långt därifrån låg Golgata, platsen för korsfästelsen. Över den väg som Kristus snart skulle komma att vandra, måste det stora mörkrets skräck sänka sig, då han skulle offra sig själv för synden. Men ändå var det inte tanken på detta som kastade en skugga över hans väg i denna glädjens stund. Inga förebud om hans egen övermänskliga själsångest förmörkade detta osjälviska sinne. Han grät över de tusentals dömda människorna i Jerusalem, över blindheten och obotfärdigheten hos dem som han kommit för att välsigna och frälsa.

Mer än tusen års historia av Guds särskilda ynnest och övervakande omsorg som hans utvalda folk varit föremål för, låg öppen för Jesus blick. Där låg Moria berg, där löftets son utan motstånd hade låtit sig bindas vid altaret som ett offer, symbolen för Guds Sons offer. Där hade välsignel-sens förbund, det underbara Messiaslöftet, blivit bekräftat för trons fader (1 Mos. 22:9, 16–18). Där hade flammorna från offret stigit mot himlen från Ornans tröskplats och hejdat den ödeläggande ängelns svärd (1 Krön. 21). Detta var en lämplig bild på Frälsarens offer och medlartjänst för syndiga människor. Jerusalem hade hedrats av Gud framför alla andra länder. Herren hade ”utvalt Sion”, han hade önskat att där ”ha sin bo-ning” (Ps. 132:13). Där hade profeter under århundraden förkunnat sina varningsbudskap. Där hade präster svängt sina rökelsekar och rökelsens vällukt hade tillsammans med de tillbedjandes böner uppstigit inför Gud. Där hade dagligen blodet från slaktade lamm offrats och pekat fram emot Guds lamm. Där hade Herren uppenbarat sin närvaro i härlighetens moln ovanför nådastolen. Där vilade foten på den hemlighetsfulla stege som för-binder jorden med himlen (1 Mos. 28:12; Joh. 1:52). Denna stege på vil-

ken Guds änglar steg upp och ner beredde tillträde till det allra heligaste för världen. Hade Israel som en nation hållit fast vid troheten mot Herren skulle Jerusalem ha bestått till evig tid, utvald av Gud (Jer. 17:21–25). Men historien om detta folk, som var så gynnat, var ett vittnesmål om avfällighet och uppror. De hade motstått himlens nåd, missbrukat sina förmåner och förspillt sina tillfällen.

Även om Israel ”gjorde narr av Guds sändebud, de föraktade hans ord och hånade hans profeter” (2 Krön. 36:16), hade Gud alltjämt uppenbarat sig själv för dem som ”en barmhärtig och nådig Gud, sen till vrede och stor i nåd och sanning” (2 Mos. 34:6). Trots att de gång på gång hade avvisat honom, hade hans barmhärtighet fortsatt att vädja till dem. Med mer än en faders förbarmande kärlek för den son som står under hans vård hade Gud fortsatt att sända ”sina budskap till dem gång på gång genom sina sändebud, för han hade medlidande med sitt folk och sin boning” (2 Krön. 36:15). När varningar, vädjanden och tillrättavisningar förfelade sin verkan, sände han dem himlens bästa gåva, nej, han utgöt över dem hela himlen i denna enda gåva.

DET SISTA TILLFÄLLET

20|

Guds egen Son sändes för att tala till den förhårdade staden. Det var Kristus som hade fört Israel ut ur Egypten (Ps. 80:9). Med sin egen hand hade han drivit bort hednafolken framför dem. Han hade planterat dem ”på en bördig bergskulle”. Hans övervakande omsorg hade omslutit dem. De hade vårdats av tjänare som han sänt. ”Vad mer kunde man göra för min vingård”, utbrast han, ”än vad jag har gjort för den?” (Jes. 5:1–4). Men när han hade hoppats att den skulle ge ädla druvor hade den gett vilda druvor. Ändå hoppades han och längtade efter att den skulle ge frukt. Därför kom han själv till sin vingård för att se, om det fanns någon möjlighet att rädda den från ödeläggelse. Han grävde kring sitt vinträd, beskar det och vårdade sig om det. Han var outtröttlig i sina försök att rädda det som han själv hade planterat.

Under tre år hade ljusets och härlighetens Herre gått in och ut bland sitt folk. Han ”gick omkring och gjorde gott och botade alla som var i djävulens våld”. Han tröstade dem som hade ett förkrossat hjärta och försatte de bundna i frihet. Han gav de blinda syn, botade de halta så att de kunde gå och hjälpte de döva så att de kunde höra. Han renade spetälska, uppväckte döda och förkunnade evangeliet för de fattiga. Till alla samhällsklasser, utan åtskillnad, ljöd hans nådefulla inbjudan: ”Kom till mig, alla ni som

arbetar och är tyngda av bördor, så ska jag ge er vila” (Apg. 10:38; Luk. 4:18; Matt. 11:5, 28).

Fastän de lönade gott med ont och kärlek med hat (Ps. 109: 5) utförde han trofast sitt barmhärtighetsverk. De som sökte honom blev aldrig avvisade. Som en hemlös vandrare var fattigdom och armod hans dagliga lott. Men han levde för att hjälpa människorna i deras nöd och lindra deras sorger för att övertala dem att ta emot livets gåva. Nådens vågor som slogs tillbaka av dessa hårda sinnen strömmade ut över dem på nytt i en ännu större flodvåg av medkännande, obeskrivlig kärlek. Men Israel hade vänt sig bort från sin bästa vän och enda hjälpare. Hans kärleksfulla vädjanden hade avvisats, hans råd hade föraktats och hans varningar gjorts till åtlöje.

Hoppets och förlåtelsens timma närmade sig snabbt sitt slut. Bägaren med Guds länge tillbakahållna vrede var nästan full. Skyarna som samlats under århundraden av avfällighet och uppror var nu hotfullt svarta. Stormen var på väg att bryta lös över ett skuldbelastat folk. Han som var den ende som kunde frälsa dem från den hotande olyckan hade man visat likgiltighet, smädat och avvisat. Honom skulle man snart komma att korsfästa. När Kristus hängdes upp på Golgatas kors skulle Israels tid som ett folk som var välsignat och utvalt av Gud vara slut. En enda människa som går förlorad är en olycka av sådan omfattning att den inte kan ersättas av alla världens skatter eller förmåner. Men när Kristus såg ut över Jerusalem, såg han det öde som skulle drabba en hel stad, ett helt folk. Det var den stad och det folk som Gud en gång hade utvalt till att vara hans särskilda egendom.

Profeter hade gråtit över Israels avfall och över de fruktansvärda ödeläggelser som drabbade dem för deras synders skull. Jeremia önskade att hans ögon hade varit en källa av tårar, så att han kunde gråta dag och natt över de ”slagna hos dottern mitt folk” och över Herrens hjord som hade förts bort i fångenskap (Jer. 9:1; 13:17). Hur skulle då inte hans sorg vara, som i en profetisk blick kunde se, inte bara år utan tidsåldrar. Han såg ödeläggelsens ängel med svärdet lyft mot den stad som så länge hade varit Herrens boning. Från toppen av Olivberget, på samma plats där Titus och hans armé senare skulle samlas, såg han ut över dalen mot de helgade gårdarna och pelargångarna. Med tårhöljda ögon såg han i ett fruktansvärt panorama hur murarna omringades av främmande krigshäror. Han hörde marscherandet av arméer som ordnade sig till strid. Han hörde rösterna av mödrar och barn, som grät efter bröd i den belägrade staden. Han såg dess heliga, praktfulla hus, dess palats och torn överlämnade åt lågorna. Där de

|21

en gång stod såg han endast en hög av rykande ruiner.

SPRIDDA SOM VRAKSPILLROR

22| Han såg in i kommande århundraden och såg förbundets folk spridda i alla länder som vrakspillror på en öde strand. Det förestående straff som snart skulle drabba stadens invånare var bara den första drycken ur den vredens bägare som den vid den slutliga domen skulle komma att få tömma till sista droppen. En gudomlig medkänsla och en innerlig kärlek fann uttryck i de sorgfyllda orden: ”Jerusalem, Jerusalem, du som mördar profeterna och stenar dem som är sända till dig! Hur ofta har jag inte velat samla dina barn, så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna. Men ni ville inte” (Matt. 23:37). O, att du som en nation, som fått större förmåner än någon annan, hade tagit vara på den tid då du erbjöds räddning och allt det som tillhör din frid. Jag har hejdat rättvisans ängel. Jag har kallat dig till omvändelse, men förgäves. Det är inte bara tjänare, utsända och profeter som du har avvisat och förkastat, utan den Helige i Israel, din förlossare. Om du blir ödelagd är ansvaret helt ditt eget. ”Men ni vill inte komma till mig för att få liv” (Joh. 5:40).

Kristus såg i Jerusalem en symbol för världen, som är förhärdad i otro och uppror och som skyndar vidare mot Guds straffande dom. Den fallna mänsklighetens olycksöde trängde sig in i hans sinne och tvingade fram detta bittra rop. Han såg syndens verk i människosläktets misär, tårar och blod. Hans hjärta fylldes av en ousäglich medkänsla med de lidande och plågade på jorden. Han kände en brinnande längtan efter att kunna hjälpa dem allesamma. Men inte ens hans hand kunde hejda denna flodvåg av mänsklig olycka. Bara några få sökte honom som den ende hjälparen. Han var villig att offra sig intill döden för att ge dem möjlighet till frälsning. Ändå var det få som ville komma till honom för att få liv.

FRUKTANSVÄRDA BLINDHET!

Himlens majestät i tårar! Den oändliga Gudens Son, djupt förtvivlad, nedtyngd av ångest. Scenen fyllde hela himlen med förundran. Detta visar oss vilken fruktansvärt svår uppgift det var även för den Allsmäktige att frälsa de skyldiga från följderna av att överträda Guds lag. När Jesus såg fram till den sista generationen, såg han världen insnärjd i ett liknande bedrägeri som det som blev orsaken till ödeläggelsen av Jerusalem. Juda-folkets stora synd var att de förkastade Kristus. Kristenhetens stora synd skulle bli densamma. Den förkastar Guds lag, som utgör grunden för hans

regering i himlen och på jorden. Herrens föreskrifter skulle bli avvisade och föraktade. Miljoner som befinner sig i syndens fångenskap, förslavade av Satan, dömda att drabbas av den andra döden, skulle vägra att lyssna till sanningens ord när det framställdes för dem. Fruktansvärda blindhet, egendomliga besatthet!

|23

Två dagar före påsken, då Kristus för sista gången hade lämnat templet efter det att han hade fördömt hyckleriet bland de judiska ledarna, gick han åter ut till Olivberget. Med sina lärjungar satte han sig på den gröna sluttningen med utsikt över staden. Ännu en gång betraktade han stadens murar, torn och palats. Ännu en gång såg han templet i dess bländande prakt, ett skönhetens diadem som krönte det heliga berget.

Ett tusental år tidigare hade psalmisten upphöjt Guds nåd mot Israel, när Gud lät dem bygga ett heligt hus som boning åt honom: ”I Salem står hans hydda, på Sion hans boning.” ”Juda stam utvalde han, Sions berg som han älskar. Han byggde sin helgedom hög som himlen” (Ps. 76:3; 78:68, 69). Det första templet byggdes under Israels storhetstid. Kung David hade samlat enorma förråd av dyrbarheter till detta byggnadsföretag. Planerna att uppföra det utarbetades under gudomlig inspiration. Salomo, den visaste av Israels furstar, hade fullföljt verket. Templet var det praktfullaste byggnadsverk som världen hade sett. Och ändå förutsa Herren genom profeten Haggai om det andra templet: ”Den kommande härligheten hos detta hus ska bli större än den förra” (Hagg. 2:10).

BYGGNADSVÄRK MED BLEKNAD GLANS

När den babyloniska kungen Nebukadnessar hade förstört templet blev det, ungefär fem hundra år före Kristus, åter uppbyggt av ett folk, som efter en livslång fångenskap hade kommit tillbaka till ett öde och nästan folktomt land. Bland dem fanns gamla män som hade sett Salomos tempel i dess härlighet. Och då grunden lades till det nya huset grät de därför att det måste bli så mycket mindre än det gamla. Den känsla som gjorde sig gällande skildras dramatiskt av profeten: ”Vilka är kvar bland er som har sett detta hus i dess forna härlighet? Hur tycker ni att det ser ut nu? Är det inte som ingenting i era ögon?” (Hagg. 2:4; Esra 3:12). Det var då som löftet gavs att detta senare tempels härlighet skulle bli större än det tidigare.

|24

Detta andra tempel kunde inte mäta sig med det första i prakt. Inte heller blev det helgat genom de synliga tecken på Guds närvaro, som hade varit knutna till det första templet. Invigningen av detta andra tempel utmärkte sig inte genom någon uppenbarelse av övernaturlig kraft. Ingen

sky av härlighet fyllde den nybyggda helgedomen. Ingen eld från himlen föll ner för att förtära offret på altaret. Härligheten vilade inte längre mellan keruberna i det allra heligaste. Arken, nådastolen och vittnesbördets tavlor fanns inte längre därinne. Ingen röst hördes från himlen som gav till känna Herrens vilja för den bedjande prästen.

Under århundraden hade judarna förgäves försökt visa på vilket sätt Guds löfte genom Haggai hade uppfyllts, men stolthet och otro gjorde dem blinda, så att de inte kunde se den sanna betydelsen i profetens ord. Detta andra tempel blev inte hedrat av Herrens härlighets strålgång, men han i vilken "gudomens hela fullhet" (Kol. 2:9) bodde, han som var Gud och blev människa, hade kommit till sitt tempel då mannen från Nasaret undervisade och botade i de heliga förgårdarna. Bara genom att Kristus var närvarande, och inte av någon annan orsak, kom detta andra tempel att överglänsa det första i härlighet. Men Israel hade förkastat den gåva som erbjudits dem från himlen. Med den ödmjuka läraren, som den dagen hade gått ut genom den gyllene porten, hade härligheten för alltid lämnat templet. Frälsarens ord: "Nu ska ert hus lämnas öde" hade redan gått i uppfyllelse (Matt. 23:38).

25| Kristus förutsägelse om att templet skulle bli ödelagt hade fyllt lärjungarnas sinnen med fruktan och undran. De ville tydligt och klart veta vad han menade. I mer än fyrtio år hade man frikostigt offrat rikedom, arbete och arkitektonisk konst för att förhöja dess skönhet. Herodes den store hade slösat både romersk förmögenhet och judiska skatter på det. Världens kejsare hade också berikat det med sina gåvor. Massiva block av vit marmor av nästan sagolik storlek hade för detta syfte hämtats från Rom och utgjorde nu en del av byggnaden. Det var dessa stenar som lärjungarna hade gjort honom uppmärksam på, då de sa: "Se vilka stenar och vilka byggnadsverk!" (Mark. 13:1).

På detta gav Jesus det allvarsfyllda och överraskande svaret: "Jag säger er sanningen: Här ska inte lämnas sten på sten. Allt ska rivs ner" (Matt. 24:2).

Lärjungarna satte Jerusalems ödeläggelse i samband med de händelser som de menade skulle inträffa vid Kristus personliga återkomst i jordisk härlighet. De förväntade att han skulle sätta sig på ett världsrikes tron, straffa de hårdnackade judarna och befria nationen från det romerska oket. Herren hade sagt dem att han skulle komma en andra gång. När han talade om domar över Jerusalem gick deras tankar genast till hans återkomst. Medan de var samlade omkring Frälsaren uppe på Olivberget sa de:

”Säg oss: När ska det ske? Och vad blir tecknet på din återkomst och den här tidsålderns slut?” (vers 3).

Av barmhärtighet doldes framtiden för lärjungarna. Hade de vid detta tillfälle helt förstått de två fruktansvärda händelser som skulle inträffa – Frälsarens lidande och död och att deras stad och deras tempel skulle bli ödelagda – skulle de ha blivit överväldigade av skräck. Kristus omnämnde endast för dem de mest framträdande händelser som skulle inträffa strax före tidens slut. De förstod inte just då vad han sa, men dess innebörd skulle komma att avslöjas för hans folk, då de behövde den undervisning som han då gav. Hans förutsägelser hade dubbel betydelse: de skildrade ödeläggelsen av Jerusalem, men de var också en framställning av ödeläggelsen på den sista stora dagen.

HEDNISKA FANOR PÅ ”HELIG PLATS”

Jesus berättade för de lyssnande lärjungarna om de domar som skulle drabba det avfälliga Israel och framförallt det rättvisa straff som skulle komma att drabba dem därför att de hade förkastat och korsfäst Messias. Tecken som ingen skulle ta miste på skulle visa när tiden var inne för dessa fruktansvärda händelser. Den fruktade stunden skulle komma plötsligt och överraskande. Frälsaren varnade sina efterföljare: ”När ni ser ’förödel-sens styggelse’, som profeten Daniel talar om, stå på helig plats – läsaren bör förstå det rätt – då måste de som är i Judeen fly upp i bergen” (Matt. 24:15, 16; Luk. 21:20, 21). När Roms hedniska fanor skulle resas på den heliga mark som sträckte sig några stadier utanför stadsmurarna, skulle Kristus efterföljare sätta sig i säkerhet genom att fly. När det varnade tecknet visade sig skulle de som ville fly inte tveka. Överallt i Judeen såväl som i Jerusalem måste tecknet på att de skulle fly ögonblickligen åtlidas. Den som då kanske var uppe på taket fick inte ens gå ner i huset för att rädda sina dyrbaraste skatter. De som arbetade på åkern eller i vingården fick inte ta tid till att hämta ytterkläderna som de hade lagt av sig medan de arbetade i dagens hetta. De fick inte vänta ett ögonblick. Annars skulle de omkomma i den allmänna ödeläggelsen.

Under Herodes regering hade Jerusalem i hög grad blivit förskönat. Anläggandet av torn, murar och befästningsverk i samband med det starka skydd som staden var utrustad med genom sitt läge, hade gjort den praktiskt taget ointaglig. Om någon vid denna tidpunkt offentligt hade förut-sagt att staden skulle bli ödelagd, skulle han liksom Noa ha kallats en galen olycksprofet. Men Kristus hade sagt: ”Himmel och jord ska förgå, men

mina ord ska aldrig förgå” (Matt. 24:35).

Det var på grund av stadens synder som Guds vrede hade uttalats över Jerusalem. Dess hårdnackade otro gjorde domen oundviklig. Herren hade sagt genom profeten Mika: ”Hör nu detta, ni hövdingar över Jakobs hus och furstar över Israels hus: Ni avskyr det som är rätt och förvrider allt som är rakt, ni bygger upp Sion med blod och Jerusalem med ondska. Stadens hövdingar dömer för mutor, prästerna undervisar för betalning och profeterna spår för pengar. Ändå stöder de sig på Herren och säger: ’Är inte Herren mitt ibland oss? Olycka ska inte drabba oss’” (Mika 3:9–11).

Dessa ord ger en verklighetstrogen bild av de moraliskt fördärvade och egenrättfärdiga medborgarna i Jerusalem. Samtidigt som de bekände sig att strängt hålla Guds lag överträdde de alla dess principer. De hatade Kristus därför att hans renhet och helighet uppenbarade deras ogudaktighet. De beskyllde honom för att vara orsaken till alla de olyckor som hade drabbat dem på grund av deras synder. Fastän de visste att han var oskyldig, hade de förklarat att han måste röjas ur vägen av hänsyn till nationens säkerhet. ”Låter vi honom hålla på så här”, sa de ledande bland judarna, ”kommer alla att tro på honom, och sedan kommer romarna och tar ifrån oss både templet och folket” (Joh. 11:48). Om Kristus offrades skulle de kanske ännu kunna bli ett starkt och enat folk. Så resonerade de och samtyckte med översteprästen, då han förklarade att det var bättre att en man dog för folket än att hela folket skulle förgås.

På det sättet hade judafolkets ledare byggt ”Sion med blod och Jerusalem med ondska” (Mika 3:10). Och när de mördade sin Frälsare, därför att han hade bestraffat deras synder, var deras egenrättfärdighet ändå så stor, att de betraktade sig själva som Guds särskilt gynnade folk och väntade att Herren skulle befria dem från deras fiender. ”Därför” skrev profeten vidare, ”ska Sion för er skull plöjas upp till en åker, Jerusalem bli en stenhop och tempelberget en skogbevuxen höjd” (Mika 3:12).

UTSTRÄCKT FÖRDRAGSAMHET

Närmare fyrtio år efter det att Jesus hade förutsagt Jerusalems förstörelse väntade Herren med att sända sina domar över staden och nationen. Guds tålmod var verkligen underbart med dem som hade förkastat hans evangelium och mördat hans Son. Liknelsen om det ofrukta trädets var en symbol på Guds handlingssätt med judafolket. Befallningen hade getts: ”Hugg bort det! Varför ska det få suga ut jorden?” (Luk. 13:7). Men i sin barmhärtighet sparade Herren det ännu en liten tid. Det fanns allt-

jämt många bland judafolket som inte kände till Kristus liv och hans verk. Barnen hade inte heller fått de tillfällen eller det ljus som deras föräldrar hade visat ifrån sig. Genom apostlarna och deras medarbetares förkun- |28
nelse ville Gud låta ljuset lysa för dem. De skulle få se hur profetian hade uppfyllts, inte bara genom Kristus födelse och i hans liv, utan också i hans död och uppståndelse. Barnen dömdes inte för de synder som föräldrarna hade begått, men när de förkastade det större ljus de själva såg, gjorde de sig delaktiga i föräldrarnas synder och fyllde måttet av sin ogudaktighet.

Guds tålmod med Jerusalem bidrog bara till att stärka judarna i deras hårdnackade obotfärdighet. Genom sitt hat och sin grymhet mot Jesus lärjungar förkastade de sitt sista erbjudande om nåd. Gud drog nu tillbaka sitt beskydd ifrån dem och sitt återhållande inflytande över Satan och hans änglar. Nationen överlämnades till den ledare som de själva hade valt. Ju- |29
darna hade med förakt tillbakavisat Kristus nåd, som skulle ha gjort det möjligt för dem att övervinna sina onda böjelser. Men nu fick dessa över- taget. Satan väckte de häftigaste och lägsta drifterna i deras sinnen. För- nuftet sattes ur spel. Människorna lät sig behärskas av impulser och blint raseri. De blev djävulska i sin grymhet. I familjen såväl som i samhällsli- vet rådde inom alla samhällsklasser, utan undantag, misstänksamhet, av- undsjuka, hat och stridigheter som ledde till uppror och mord. Ingenstans kunde man känna sig säker. Vänner och släktingar förrådde varandra. För- äldrar mördade sina barn och barn sina föräldrar. Folkets ledare hade inte längre någon makt att styra ens sig själva. Otyglade drifter gjorde dem till tyranner. Judarna hade använt sig av falska vittnen för att kunna döma Guds oskyldige Son. Nu gjorde falska beskyllningar deras eget liv osäkert. Genom sina handlingar hade de länge sagt: ”Låt oss slippa se Israels He- lige” (Jes. 30:11). Nu var deras önskan uppfylld. Gudsfruktan störde dem inte längre. Satan var nationens ledare och de högsta borgerliga och kyrk- |29
liga myndigheterna var i hans våld.

Ledarna för de grupper som låg i strid med varandra slöt sig ibland sam- man för att plundra och tortera sina olyckliga offer. Vid andra tillfällen angrep de varandras stridskrafter och mördade och slog ner utan försko- ning. Inte ens templets helighet kunde hejda deras fruktansvärda vildsin- het. De som tillbad slogs ner framför altaret. Helgedomen förorenades av de mördades kroppar. Uppviglarna var blinda och hädiska i sitt övermod. I det djävulska verk de hade satt i gång, förklarade de offentligt att de inte trodde det minsta på att Jerusalem skulle bli ödelagt. Den var ju Guds egen stad. För att befästa sin makt mutades falska profeter att förkunna för fol-

ket att de skulle vänta på Guds befrielse. Detta skedde medan de romerska legionerna belägrade templet. In i det sista trodde folket att den Högste skulle gripa in och besegra deras motståndare. Men Israel hade förkastat det gudomliga beskyddet och stod nu försvarslost. Olyckliga Jerusalem – splittrat av inre strider med gatorna färgade av blodet från sina invånare som mördat varandra, medan främmande härar intog dess befästningar och dödade dess soldater.

Alla Kristus förutsägelser om Jerusalems undergång blev bokstavligen uppfyllda. Judarna fick uppleva sanningen av hans ord: ”Med det mått ni mäter med ska det mätas upp åt er” (Matt. 7:2).

Tecken och under visade sig som varslade om olyckor och undergång. Vid midnatt lyste ett onaturligt ljus över templet och altaret. Vid solnedgången såg man på himlen bilder av stridsvagnar och krigare som samlade sig till kamp. Präster som hade nattjänst i helgedomen skrämdes av mystiska ljud. Jordan bävade och man hörde en mängd röster som ropade: 30| ”Låt oss gå bort härifrån!” Den östra porten, som var så tung att tjugo man knappt kunde stänga den, var låst med kraftiga järnstänger långt ner i den massiva stenläggningen. Den öppnades mitt i natten av osynliga krafter (Milman, *Judarnas historia*, band 13).

SKYDDADE AV LÖFTET

Under sju år fortsatte en man att gå fram och tillbaka på Jerusalems gator och förklara att olyckor skulle drabba staden. Dag och natt sjöng han den fanatiska sorgesången: ”En röst från öster! En röst från väster! En röst från de fyra vindarna! En röst mot Jerusalem och mot templet! En röst mot brudgummen och bruden! En röst mot folket!” (Milman, *Judarnas historia*, band 13). Denna underliga man fängslades och piskades, men ingen klagan kom från hans läppar. Det enda svar han gav på allt hån och all misshandel var: ”Ve, ve Jerusalem!” ”Ve, ve dess invånare!” Hans rop upphörde inte förrän han dödades i den belägring som han hade förutsagt.

Inte en enda kristen omkom då Jerusalem förstördes. Kristus hade varnat sina lärjungar. Alla de som trodde på hans ord var på sin vakt enligt det tecken som hade utlovats. ”När ni ser Jerusalem omringas av armeer”, sa Jesus, ”då vet ni att dess förstörelse är nära. Då måste de som är i Judeen fly till bergen, och de som är inne i staden måste lämna den” (Luk. 21:20, 21). Efter det att romarna under Cestius hade omringat staden, när allt tycktes vara fördelaktigt för ett omedelbart angrepp, upphävde de plötsligt belägringen. De belägrade och de som hade gett upp hoppet om att kunna göra

effektivt motstånd stod i begrepp att kapitulera. Men plötsligt drog den romerske härföraren utan någon som helst påtaglig orsak sina stridskrafter tillbaka. I sin nådiga försyn ledde Gud händelserna till det bästa för sitt eget folk. De väntande kristna hade fått tecknet som hade lovats dem. Nu hade alla de som ville tillfälle att lyda Frälsarens varning. Förhållandena lades tillrätta så att varken judar eller romare kunde hindra de kristna från att fly. När Cestius drog sig tillbaka, ryckte judarna ut från Jerusalem och förföljde hans återtågande armé. Men medan de båda kämpande härarna var fullt upptagna hade de kristna tillfälle att lämna staden. Vid denna tidpunkt var också landet befriat från fiender som annars kunde ha försökt att infånga dem. Vid tiden för belägringen var judarna samlade i Jerusalem för att fira lövhyddohögtiden. De kristna från alla delar av landet kunde fly utan att bli förföljda. Utan att dröja flydde de till en stad där de kunde finna säkerhet, till staden Pella i Perea på andra sidan Jordan.

|31

SKENBAR SEGER EGGAR TILL MOTSTÅND

De judiska stridskrafterna som förföljde Cestius och hans armé angrep fienden i ryggen med sådan våldsamhet att den hotades av fullständig tillintetgörelse. Med stora svårigheter lyckades romarna dra sig tillbaka. Judarna kunde dra sig tillbaka utan förluster, och med sitt byte drog de i triumf tillbaka till Jerusalem. Men denna skenbara seger gjorde bara ont värre. Den uppeggade dem till så hårdnackat motstånd mot romarna, att det snart drog med sig obeskrivlig olycka över den dödsdömda staden.

De olyckor som drabbade Jerusalem när Titus återupptog belägringen var fruktansvärda. Staden omringades under påsken, då miljoner judar var samlade innanför dess murar. Den proviant som genom omsorgsfull lagring skulle ha kunnat försörja invånarna under årtal hade tidigare förstörts genom avundsjuka och hämndaktioner från de inbördes stridande parternas sida. Och nu måste de gå igenom en hungersnöds alla fasor. Ett mått vete såldes för en talent. Så fruktansvärd var hungersnöden att människorna åt lädret i sina bälten och sandaler och läderbeklädnaden på sköldarna. Stora mängder av befolkningen smög sig ut om natten för att samla vilda växter som växte utanför murarna, fastän många av dem infångades och dödades under fruktansvärd tortyr. De som kom tillbaka helskinnade måste ofta lämna ifrån sig det som de med så stora risker hade insamlat. De som hade makten använde sig av de mest omänskliga tortyrformer för att från de nödlidande människorna med våld ta de sista knapphändiga förråd som de kunde ha gömt. Sådana grymheter utfördes inte sällan av män

32| som själva hade tillräckligt att äta, men som bara ville hamstra proviant för framtiden.

Tusentals omkom genom hunger och pest. De naturliga, mänskliga känslorna tycktes vara försvunna. Män stal från sina hustrur och hustrur från sina män. Man kunde se barn som rev maten ur munnen på sina gamla föräldrar. Profetens fråga: ”Kan en mor glömma sitt lilla barn?” fick sitt svar innanför murarna i denna olyckliga stad: ”Med egna händer har ömsinta mödrar kokat sina barn för att ha dem till föda när dottern mitt folk gick under” (Jes. 49:15; Klag. 4:10). Åter uppfylldes den varning profeten hade uttalat 1 400 år tidigare: ”En känslig och bortskämd kvinna hos dig, så känslig och bortskämd att hon inte ens försökt sätta sin fot på marken, ska då se med så ont öga på mannen som hon tar i famn och på sin son och sin dotter ... och barnen som hon föder. I brist på allt annat ska hon i hemlighet äta det. I sådan nöd och sådant trångmål ska din fiende försätta dig i dina städer” (5 Mos. 28:56, 57).

De romerska ledarna försökte skrämja judarna för att få dem att kapitulera. Fångar som gjorde motstånd då de greps piskades, torterades och korsfästes framför stadens murar. Dagligen dödades hundratals. Dessa fruktansvärda ogärningar fortsatte till dess att det längs Josafats dal och på Golgata hade rests så många kors att man knappt kunde ta sig fram emellan dem. Judarna hade själva nedkallat denna fruktansvärda dom över sig. Inför Pilatus domstol hade de sagt: ”Låt hans blod komma över oss och över våra barn” (Matt. 27:25).

33| Titus ville helst göra slut på denna fruktansvärda scen och skona Jerusalem från fullständig undergång. Då han såg de döda kroppar som låg i högar överallt i dalarna uppfylldes han av avsky. Från Olivbergets topp betraktade han som i hänryckning det praktfulla templet och gav order om att inte en sten i det fick röras. Innan han försökte inta denna fasta borg riktade han en inträngande vädjan till judarnas ledande män att inte tvinga honom att besmitta den heliga platsen med blod. Om de ville komma ut och kämpa på någon annan plats skulle ingen romare kränka templets helighet. Josefus själv försökte i en mycket vältalig vädjan att övertala dem att ge upp för att rädda sig själva, sin stad och sin gudstjänstplats. Men hans ord besvarades med bittra förbannelser. Spjut kastades mot honom som var deras sista mänskliga medlare där han stod och vädjade till dem. Judarna hade förkastat Guds Sons vädjanden. Nu gjorde alla övertalningsförsök och vädjanden dem endast ännu mer bestämda att hålla ut till det sista. Förgäves försökte Titus rädda templet. En som var större än han hade

förklarat att här skulle inte lämnas sten på sten.

FACKLAN SOM TÄNDE BRANDEN

De judiska ledarnas blinda egensinnighet och de avskyvärda förbrytelser som begicks i den belägrade staden väckte romarnas avsky och indignation, och Titus bestämde sig till slut för att ta templet med storm. Han beslöt emellertid att om möjligt försöka rädda det från förstörelse. Men hans order åttlyddes inte. Efter det att han hade dragit sig tillbaka till sitt tält för natten, ryckte judarna ut från templet och angrep soldaterna utanför. Medan kampen pågick kastade en av soldaterna en fackla in genom en öppning i porten. Genast stod de cederträklädda kamrarna runt det heliga huset i brand. Titus skyndade sig tillsammans med sina officerare och legionärer till platsen och gav soldaterna order om att släcka elden. Men ingen lydde. I sitt raseri kastade soldaterna brinnande facklor in i kamrarna runt templet och därefter högg de med svärderna ner många av dem som hade sökt sin tillflykt dit. Blodet flöt utför tempeltrapporna som vatten. Tusen och åter tusen judar omkom. Över stridens larm kunde man höra stämmor som ropade ”I-Kabod!” – härligheten har försvunnit.

”Titus fann att det var omöjligt att hejda soldaternas raseri. Tillsammans med sina ledande officerare gick han in och betraktade det inre av den heliga byggnaden. Dess prakt fyllde dem med förundran, och då eldsflammorna ännu inte hade trängt fram till det heliga, gjorde han ett försök att rädda detta. Han sprang fram och befallde soldaterna ännu en gång att hejda eldens framfart. Stabsofficeren Liberalis försökte tvinga trupperna till lydnad med sitt ämbetstecken, men inte ens respekt för kejsaren kunde hejda deras raseri mot judarna eller stridens våldsamma upphetsning eller deras osläckliga begär att få plundra. Soldaterna såg allting omkring sig strålade av guld, vilket lyste bländande i det vilda ljuset från eldsflammorna. De trodde att enorma skatter var samlade i helgedomen. En soldat som såg att han inte var observerad kastade en brinnande fackla mellan dörrens gångjärn och hela byggnaden stod i ett ögonblick i lågor. Den förblindande röken och elden tvingade officerarna att dra sig tillbaka och den ädla byggnaden lämnades åt sitt öde.”

”Det var en skrämmande syn för romarna – vad var det då inte för judarna! Hela toppen av berget som dominerade staden flammade som en vulkan. Med fruktansvärt brak störtade den ena byggnaden efter den andra samman och försvann i eldhavet. Taken av cederträ var som flammande eldflak. De gyllene tinnarna lyste som spiror av rött ljus och porttornen

sände upp väldiga pelare av flammor och rök. De närliggande bergen lystes upp och man kunde se mörka grupper av människor som med ängslan och skräck följde ödeläggelsen. Murarna och höjderna i den övre staden var kransade av ansikten, några bleka av ångest och förtvivlan, medan andra skrek ut hotelser om meningslös hämnd. Ropen från de romerska soldater som sprang fram och tillbaka och skriken från upprorsmännen som omkom i lågorna blandade sig med dånet från elden och de åskliknande braken från nedstörtande timmerstockar. Från bergen runt omkring ljöd ekot och genljudet av skrik från dem som uppehöll sig på sluttningarna. Överallt längs murarna ljöd ångestrop och jämmer. Människor som höll på att dö av svält samlade sina sista krafter till ett ångestfullt och ohyggligt rop.”

”Slaktandet innanför murarna var ännu mer fruktansvärt än det som man var vittne till utanför. Män och kvinnor, unga och gamla, upprorsmän och präster, de som kämpat och de som vädjade om barmhärtighet, höggs ner utan åtskillnad. Antalet av de dödade var större än antalet av dem som dödade. De romerska soldaterna måste klättra över högar av lik för att fullborda ödeläggelsen” (Milman, *The History of the Jews*, bok 16).

Efter det att templet hade ödelagts föll snart hela staden i romarnas händer. Judarnas ledare övergav sina ointagliga torn, och Titus fann dem på undangömda platser. Han betraktade dem med förvåning och sa att Gud måste ha överlämnat dem i hans händer. Inga krigsredskap, hur kraftiga de än hade varit, skulle ha kunnat utföra något mot de väldiga befästningsverken. Men både staden och templet revs ner till sina grundvalar. Den plats där helgedomen hade stått upplöjdes ”till en åker” (Jer. 26:18). Under belägringen och den slaktning som följde därefter omkom över en miljon människor. De som överlevde fördes bort som fångar, såldes som slavar eller släpades till Rom för att pryda segerherrens triumftåg. Andra kastades för de vilda djuren i amfiteatrarna eller spreds som hemlösa vandrare runt om i världen.

Judarna hade smitt sina egna bojor. De hade själva fyllt hämndens bägare. I den fullständiga ödeläggelse som drabbade dem som en nation och i alla de olyckor som följde dem i förskingringen, skördade de bara frukterna av det som de själva hade sått. Som profeten säger: ”Det är ditt fördärv, Israel”, ”för genom din missgärning har du kommit på fall” (Hos. 13:9; 14:2). Deras lidanden framställs ofta som ett straff som kom över dem på direkt befallning från Gud. På det sättet söker den onde att dölja sitt eget verk. Genom att hårdnackat förkasta den gudomliga nåden och kärleken hade judarna blivit orsak till att Guds beskydd togs ifrån dem och Satan fick till-

fälle att härska över dem efter sin vilja. De fruktansvärda grymheter som inträffade när Jerusalem ödelades är ett exempel på Satans hämndlystnad mot dem som kommer under hans herravälde.

|36

Vi kan inte fatta hur mycket vi har att tacka Kristus för den frid och det beskydd vi kan glädjas åt. Guds hämmande inflytande hindrar mänskligheten från att fullständigt komma under Djävulens herravälde. De olydiga och otacksamma har stor anledning att visa tacksamhet för Guds tålmod, eftersom han håller den ondes fruktansvärda, ödeläggande makt under kontroll. Men när människor går över gränsen för det gudomliga tålmodet, tas detta hämmande inflytande bort. Gud står inte över syndaren som en bödel för att utdela straffet för överträdelsen. Men de som förkastar hans nåd överlåter han åt sig själva. De måste då själva skörda vad de sått. Varje upplysning de har förkastat, varje varning de har föraktat eller inte brytt sig om, varje lidelse som de har gett efter för, varje överträdelse av Guds lag, är en säd som sås, som kommer att bära sin ofrånkomliga skörd. När man konsekvent motarbetar Guds Ande lämnar han till sist syndaren. Då finns det inte längre någon makt kvar som kan hålla själens onda lidelser under kontroll och inget skydd mot Satans hat och fiendskap. Förstörelsen av Jerusalem är en fruktansvärd och allvarlig varning för alla som på ett lättsinnigt sätt behandlar Guds nåd och som står emot hans kärleksfulla vädjanden. Aldrig har det på ett mer avgörande sätt demonstrerats att Gud hatar synden och att syndaren inte kan undgå sitt straff.

EN SKUGGA AV FRAMTIDEN

Frälsarens profetia om straffet över Jerusalem kommer att få en ny uppfyllelse. Den fruktansvärda förstörelsen av Jerusalem var bara en svag skugga av vad som kommer. I det öde som drabbade den utvalda staden kan vi se straffet över den värld som har förkastat Guds nåd och trampat hans lag under sina fötter. Historien om de mänskliga lidanden som världen har varit vittne till under många århundraden av brott och synd är verkligen dystert. Resultaten av att förkasta himlens auktoritet har varit fruktansvärda och tragiskt beklämande. Men en ännu mörkare scen presenteras i uppenbarelsen om framtiden. Berättelsen om det förflutna, den ändlösa raden av uppror, konflikter och revolutioner, ”stridslarm och varje mantel vältrad i blod” (Jes. 9:5), vad är den i jämförelse med de fruktansvärda scener som ska inträffa den dag då Guds Andes återhållande makt helt ska dras bort från de ogudaktiga. Då kommer ingenting längre att avvärja följderna av mänskliga lidelser och satanisk vrede. Då kommer världen att

|37

som aldrig tidigare få se resultaten av Satans herravälde.

Men vid den tiden kommer, på samma sätt som fallet var vid Jerusalems undergång, Guds folk att bli befriat, var och en som visar sig vara skriven bland de levande (Jes. 4:3). Kristus har sagt att han ska komma för andra gången för att hämta sina trogna. ”Då ska Människosonens tecken synas på himlen, och jordens alla folk ska jämra sig när de ser Människosonen komma på himlens moln med stor makt och härlighet. Med starkt basunljud ska han sända ut sina änglar, och de ska samla hans utvalda från de fyra väderstrecken, från himlens ena ände till den andra” (Matt. 24:30, 31). Då kommer de som inte varit lydiga mot hans evangelium att förtäras av hans muns anda och bli tillintetgjorda av hans tillkommelses härlighet (2 Tess. 2:8). Liksom det gamla Israel kommer de ogudaktiga att ödelägga sig själva. De drabbas av sina egna missgärningar. Genom ett liv i synd har de ställt sig själva utom räckhåll för Gud. Deras natur har blivit så fördärvad av det onda, att uppenbarelsen av hans härlighet kommer att för dem bli en förtärande eld.

Människor bör se till att de inte nonchalerar den undervisning som ges dem i Kristus ord. Som han varnade sina lärjungar om Jerusalems förstörelse och gav dem ett tecken på den förestående katastrofen, så att de kunde fly undan, har han också varnat världen för den slutliga ödeläggelsens dag. Han har gett dem tecken, så att de kan veta när den närmar sig. Alla som vill kan fly undan den kommande vreden. Jesus säger: ”Tecken ska visa sig i solen och månen och stjärnorna, och på jorden ska folken gripas av ångest” (Luk. 21:25; Matt. 24:29; Mark. 13:24–26; Upp. 6:12–17). De som ger akt på dessa varningar om hans ankomst ska ”veta att han är nära och står för dörren” (Matt. 24:33). ”Var därför vakna!” är hans förmanande ord (Mark. 13:35). De som ger akt på varningen ska inte lämnas i mörkret så att den dagen kommer oväntat över dem, men för dem som inte vakar kommer Herrens dag ”som en tjuv om natten” (1 Tess. 5:2–5).

Världen är lika ovillig att tro på budskapet för denna tid som judarna var att ta emot Frälsarens varning när det gäller Jerusalem. Livet går sin gilla gång. Människorna är upptagna av nöjeslivet, det dagliga arbetet, penningjakten. Ledande män på det religiösa området berömmar världens framsteg och upplysning. Folken invaggas i en falsk säkerhetskänsla. Men liksom tjuven vid midnattstid smyger sig in i det obebakade huset, kommer plötsligt fördärv över de likgiltiga och motsträviga ”och de slipper inte undan” (1 Tess. 5:3).